Total No. of Questions—**5**] [Total No. of Printed Pages—**3**

Seat No.	

[4702]-101

M.A. (Part I) (First Semester) EXAMINATION, 2015

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्र. 1

(व्यावहारिक व उपयोजित मराठी भाग-1)

(2008 PATTERN)

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 80**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

(*iii*) **सर्व** उपप्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. (अ) मराठीतील शुद्‌ध लेखनविषयक संकल्पनेची चर्चा करा.

किंवा

खालील उतारा शुद्‌ध लेखनविषयक नियमांनुसार दुरुस्त करून पुन्हा लिहा :

'घटणेचा बतीसाव्या कलामानुसार प्रत्येक नागरीकाला योग्य दर्जने जिवन जगण्याचा हक्क आहे व त्यासाठी न्यायालयात दात मागण्याचा अधकार आहे. त्यावर प्रतिबंद करणाऱ्या सव कृत्याविरुद नागरीकांचा समुह योग्य त्या न्यायालयात दाद भाग शकतो. ...यासाठि न्यायाल्यात सादर केली जाणारी याचीका म्हणुन जनहित याचिकला ओळखले जाते. त्यातून माणवी हक्काचे स्वरूप जाणुन घेवून आपली कतव्ये पार पाडण्याची माहिती व हक्कबदल जागृक राहुन न्याय मिळविण्याची माहीती प्राप्त होतसे.' विशेषत सवोच न्यायालय यांनी सरकारचे काहि कायदे रध्द करणे वा बदल करणे असे प्रकर झाले असल्याचे स्पश्ट समाजले।

(ब) मुद्रित शोधनाच्या खुणांची सोदाहरण माहिती घ्या.

किंवा

खालील उताऱ्याचे मुद्रित शोधन करा :

दशातील सव विद्यपीठ सगणकाद्वा मेकांनाएक जोडण्याचा प्रकलप विद्यपिठ अनूदान आयोघ राबवीणार असल्याचि माहीती आयोगाचे अद्यक्ष डा अरुण निग्वेकर यांनी वृत्तपत्र प्रतीनिधीशी बोलताना दीलि. केन्द्र व राज सरकारने शिशण कर आकरून त्यातुन जामा होणारा नीधी विध्यार्थ्याना तसेच विध्यापीठाना मदती साठी वापरावास अशी शिफा रस नियोजन मंडळास केलाचे त्यानी सागितले देशातिल शक्षणिक विकासा सदभातील विद्यापिठ अनूदान आयागाची भूमीका सपट केली.

2. (अ) 'मुंबई मराठी साहित्य संघाच्या वाङमयीन कार्याचा परिचय करून द्या.

किंवा

साहित्यनिर्मिती व प्रकाशन संस्था यांचा परस्परसंबंध उलगडून दाखवा.

(ब) दिवाळी अंकाचे वाङ्मयीन कार्य विशद करा.

किंवा

महिला दिना निमित्त वृतपत्राचा विशेषांक काढावयाचा आहे. त्याचा आराखडा तयार करा.

3. (अ) माध्यमनिहाय मुलाखतीच्या प्रकारांची चर्चा करा.

किंवा

साहित्य अकादमी पुरस्कार प्राप्त लेखकाची वृत्तपत्रासाठी मुलाखत घ्या.

(ब) विषयनिहाय मुलाखतीचे स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

दूरदर्शनसाठी घेण्यात येणाऱ्या मुलाखतीचे स्वरूप कसे असते ते स्पष्ट करा.

4. (अ) प्रशासनिक पत्र व्यवहाराचे अंतरंग विशद करा.

किंवा

प्रशांत **किंवा** प्रमिला राणे यांच्या नांवाने कंपनीतील कल्याण अधिकारी पदासाठी अर्ज करा.

(ब) विनंतीपत्र व तक्रार पत्राचे स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

आपल्या महाविद्यालयास कार्यालयीन फर्निचर पाहिजे असल्याबद्दलचे विक्रेत्याला मागणीपत्र लिहा.

5. कोणत्याही **दोहों**वर टीपा लिहा :

(अ) शुद्धलेखनातील विरामचिह्ने

(ब) स्मरणिकेतील अंतरंग

(क) आकाशवाणीवरील मुलाखतीचे तंत्र

(ड) प्रकाशनसंस्थेची कार्यपद्धती.

Total No. of Questions—**5**] [Total No. of Printed Pages—**2**

Seat No.	

[4702]-102

M.A. (Part I) (First Semester) EXAMINATION, 2015

MARATHI (मराठी)

अर्वाचीन मराठी वाङ्‌मयाचा इतिहास (1818 ते 1920)

(2008 PATTERN)

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 80**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. इंग्रजी राजवटीचा मराठी वाङ्‌मयावर झालेला परिणाम स्पष्ट करा.

किंवा

1818 ते 1920 या कालखंडातील मराठी वाङ्‌मयाच्या प्रेरणा कोणत्या आहेत त्या सोदाहरण लिहा.

2. '' 'निबंधमाला' व 'शतपत्रांनी' मराठी वाङ्‌मयाचे वैचारिक पोषण केले'' या विधानाचा परामर्श घ्या.

किंवा

''संगीत मराठी नाटकांनी मराठी नाट्यवाङ्‌मयाच्या इतिहासात नाटकाचे सुवर्णयुग निर्माण केले होते.'' सोदाहरण चर्चा करा.

3. ''केशवसुत यांना आधुनिक काव्याचे जनक म्हणतात'' चर्चा करा.

किंवा

1874 ते 1920 या कालखंडातील वाङ्‌मयाच्या संदर्भात नियतकालिकांचे योगदान स्पष्ट करा.

4. 1850 ते 1920 या कालखंडातील मराठी कादंबरीचे बदलते स्वरूप लिहा.

किंवा

1875 ते 1920 या काळातील कथावाङ्मयाचा परिचय करून द्या.

5. कोणत्याही **दोहों**वर टीपा लिहा :

(1) बाळशास्त्री जांभेकर—दर्पणकार

(2) कोशवाङ्मय

(3) आगरकरांचा सुधारणावाद

(4) तृतीय रत्न—म. फुले.

Total No. of Questions—**5**] [Total No. of Printed Pages—**2**

Seat No.	

[4702]-103

M.A. (Part I) (First Semester) EXAMINATION, 2015

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्रमांक-3

भाषाविज्ञान : वर्णनात्मक

(2008 PATTERN)

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 80**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. भाषेचे स्वरूप सांगून भाषा अभ्यासाच्या शाखांचा परिचय करून द्या.

किंवा

भाषेतील उच्चारण आणि लेखन यामधील भेद स्पष्ट करा.

2. स्वन-स्वनिम-स्वनांतर या संकल्पना स्पष्ट करून त्याच्यातील परस्परसंबंध स्पष्ट करा.

किंवा

स्वनिमांचे प्रकार सांगून मराठीची स्वनिम व्यवस्था स्पष्ट करा.

3. रूपिम म्हणजे काय ते सांगून रूपिम विश्लेषणाची तत्वे विशद करा.

किंवा

वाक्य म्हणजे काय ? वाक्याचे प्रथमोपस्थित संघटक पद्धतीने विश्लेषण कसे केले जाते ? सोदाहरण लिहा.

4. अर्थाचे स्वरूप स्पष्ट करून अर्थाचे प्रकार सोदाहरण स्पष्ट करा.

किंवा

प्रथमोपस्थित संघटक म्हणजे काय ? रचनेचे प्रथमोपस्थित संघटक ठरवितांना कोणती काळजी घ्यावी लागते.

5. कोणत्याही **दोहों**वर टीपा लिहा :

(1) कोशविज्ञान

(2) भाषा आणि भाषण

(3) खंडयुक्त स्वनिम (खंडित स्वनिम)

(4) सीमा संधी

(5) साहित्याची भाषा.

Total No. of Questions—**5+5+5+5+5**] [Total No. of Printed Pages—**8+2**

Seat No.	

[4702]-104

M.A. (Part I) (First Semester) EXAMINATION, 2015

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्रमांक-4 (ऐच्छिक)

(2008 PATTERN)

विशेष सूचना :— खालील पाच अभ्यासपत्रिकांपैकी कोणतीही **एक** प्रश्नपत्रिका सोडवावी.

(1) ग्रामीण साहित्य

किंवा

(2) मराठी वाङ्मयाची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी (प्रारंभ ते 1818)

किंवा

(3) तौलनिक साहित्याभ्यास

किंवा

(4) वाङ्मयेतिहास लेखनविधा

किंवा

(5) अलंकार, छंद व व्याकरण.

(1) ग्रामीण साहित्य

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 80**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. 'ग्रामीणत्वा'चे निकष सांगून ग्रामीण साहित्याचे स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

ग्रामीण साहित्य ही संकल्पना स्पष्ट करून ग्रामीण साहित्याच्या प्रेरणा स्पष्ट करा.

P.T.O.

2. ग्रामीण साहित्यातून सामाजिक व सांस्कृतिक दर्शन कसे घडते ते सविस्तर लिहा.

किंवा

नव्या वाङ्मयीन प्रवाहांच्या संदर्भात ग्रामीण साहित्य प्रवाहाचे वेगळेपण स्पष्ट करा.

3. 'ग्रामीण बोली हा ग्रामीण साहित्याचा अपरिहार्य घटक आहे.' विधानाचा परामर्श घ्या.

किंवा

ग्रामीण चळवळ व ग्रामीण साहित्य यांचा अनुबंध स्पष्ट करा.

4. प्रादेशिक साहित्य म्हणजे काय ते सांगून प्रादेशिक साहित्याचा आढावा घ्या.

किंवा

शंकर पाटील आणि द.मा. मिरासदार या ग्रामीण कथाकारांच्या लेखनाचा परामर्श घ्या.

5. खालीलपैकी कोणत्याही **दोहों**वर टीपा लिहा :

(अ) बहिणाबाईची कविता

(ब) गोतावळा – आनंद यादव

(क) ग्रामीण नाटके

(ड) ग्रामीण कथा.

(2) मराठी वाङ्मयाची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी (प्रारंभ ते 1818)

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 80**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. साहित्याची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी ही संकल्पना स्पष्ट करून यांचा परस्पर अनुबंध स्पष्ट करा.

किंवा

'मध्ययुगीन मराठी वाङ्मय हे भक्ती वाङ्मय आहे.' या विधानाचा परामर्श घ्या.

2. मराठीतील सर्व पंथीय वाङ्मयाचा आढावा घ्या.

किंवा

मराठी भाषा व बखर वाङ्मय यावरील मुस्लीम राजवटीचा प्रभाव स्पष्ट करा.

3. फारशी वाङ्मयाचा मराठी वाङ्मयावरील प्रभाव स्पष्ट करा.

किंवा

भक्ती चळवळ व मराठी साहित्य यांचा अनुबंध स्पष्ट करा.

4. धर्मसुधारणा व समाजसुधारणा विषयक चळवळी यांचा मराठी साहित्यावरील प्रभाव स्पष्ट करा.

किंवा

लोकसाहित्याचा मराठी साहित्यावरील प्रभाव स्पष्ट करा.

5. कोणत्याही **दोहों**वर टीपा लिहा :

(अ) महाराष्ट्रातील विविध सांस्कृतिक कलाकार

(ब) तुकारामांचे पाईकाचे अभंग

(क) चोखामेळा

(ड) जनाबाई.

[4702]-104

(3) तौलनिक साहित्याभ्यास

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 80**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. तौलनिक साहित्य संकल्पना स्पष्ट करून भारतीय पार्श्वभूमीवर तिचे महत्त्व सांगा.

किंवा

तुलना करताना येणाऱ्या अडचणी विशद करा.

2. राष्ट्रीय साहित्य संकल्पना स्पष्ट करून भारतीय साहित्याची वैशिष्ट्ये लिहा.

किंवा

वैश्विक साहित्याची संकल्पना स्पष्ट करून त्याची व्याप्ती व महत्त्व स्पष्ट करा.

3. प्रभाव संकल्पना स्पष्ट करून भारतीय पातळीवर तिचे महत्त्व व गरज स्पष्ट करा.

किंवा

काझी सलीम व मर्ढेकर यांच्या काव्यातील साम्य-भेद स्पष्ट करा.

4. मर्ढेकर व काझी सलीम यांच्या काव्याची भाषा.

किंवा

तुलना करताना येणाऱ्या अडचणी स्पष्ट करा.

5. खालीलपैकी कोणत्याही **दोहों**वर टीपा लिहा :

(अ) साहित्यप्रभावाच्या मर्यादा

(ब) तौलनिक अभ्यासाच्या मर्यादा

(क) मर्ढेकरांची प्रयोगशीलता

(ड) प्रभाव-प्रभव संकल्पना.

[4702]-104

(4) वाङ्मयेतिहास लेखनविधा

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 80**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. इतिहास संकल्पना स्पष्ट करून इतिहास लेखनासंबंधीच्या विविध उपपत्तींचा परामर्श घ्या.

किंवा

ऐतिहासिक स्थित्यंतरे आणि वाङ्मय इतिहास यांचा अनुबंध स्पष्ट करा.

2. वाङ्मयेतिहास ही संकल्पना स्पष्ट करून तिचे स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

वाङ्मय इतिहासासंबंधी पाश्चात्य विचारवंतांची मते स्पष्ट करा.

3. मराठीतील साहित्य इतिहासासंबंधीची वेगवेगली मते स्पष्ट करा.

किंवा

वाङ्मयेतिहासाचे स्वरूपावरून पडणाऱ्या प्रकारांचे स्वरूप स्पष्ट करा.

4. लेखनरीतीनुसार पडणाऱ्या वाङ्मयेतिहासांच्या प्रकारांचे स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

वाङ्मयेतिहासाची व्याप्ती व महत्त्व विशद करा.

5. खालीलपैकी कोणत्याही **दोहों**वर टीपा लिहा :

(अ) वाङ्मयाचा भूगोल

(ब) वाङ्मयेतिहास लेखन व समकालिनता

(क) वाङ्मयेतिहास लेखनातील अडचणी

(ड) वाङ्मयेतिहास एक स्वतंत्र अभ्यासक्षेत्र.

[4702]-104

(5) अलंकार, छंद व व्याकरण

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 80**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. काव्यानुभावाच्या संदर्भात अलंकारांच्या स्थानांची सोदाहरण चर्चा करा.

किंवा

'अलंकार' या संज्ञेची संस्कृतातील पूर्वपीठिका सांगून भरत आणि वामन यांच्या मतांचा परामर्श घ्या.

2. यती व यमक यांचे छंदोरचनेतील कार्य लिहा.

किंवा

साहित्यनिर्मितीच्या बाबतीत 'छंद' ही संकल्पना साधार विशद करा.

3. प्रमुख काव्यगुणांची चर्चा करा.

किंवा

'गुण आणि अलंकार' यांच्यातील अनुबंध उलगडून दाखवा.

4. वक्रोक्तीचे काव्यातील स्थान स्पष्ट करा.

किंवा

भ्रांतिमान, रूपक, दृष्टान्त या अलंकारांची ओळख करून द्या.

5. खालीलपैकी कोणत्याही **दोहों**वर टीपा लिहा :

(अ) वैदिक छंदोरचना

(ब) शब्दालंकार

(क) ओवी रचना

(ड) दण्डीचे अलंकारविषयक विचार.

Total No. of Questions—**5**] [Total No. of Printed Pages—**4**

Seat No.	

[4702]-201

M.A. (Part I) (Second Semester) EXAMINATION, 2015

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्र. 1

(व्यावहारिक व उपयोजित मराठी, भाग-2)

(2008 PATTERN)

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 80**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

(*iii*) **सर्व** उपप्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. (अ) भाषांतर म्हणजे काय ते सांगून भाषांतर प्रकारांची चर्चा करा.

किंवा

दिलेल्या इंग्रजी उताऱ्याचे मराठीत भाषांतर करा :

Many different types of germs exist in nature. When these external germs enter human body through air, water or food, they settle there. The germs do not have any effect on those whose bodies have power of resistance. If the resistance power

is less or weak, the germs multiply in the body and the person becomes ill. Most of the diseases can be controlled by medicines. There are three basic things that man requires—food, clothing and shelter. Man has always worked hard for these things. He learned to make weapons to kill animals for his food and tools to help make clothing and shelter.

(ब) 'भाषांतर ही एक कला आहे.' साधार लिहा.

किंवा

दिलेल्या हिंदी उताऱ्याचे मराठीत भाषांतर करा :

समय का प्रबंधन प्रकृति से स्पष्ट समझा जा सकता है। समय का कालचक्र प्रकृति में नियमित है। दिन-रात, ॠतुओं का समय पर आना-जाना है। यदि कहीं भी अनियमितता होती है तो विनाश की लीला भी प्रकृति सिखा देती है। समय की उपेक्षा करने पर कई बार विजय का पासा पराजय में पलट जाता है। नेपोलियन ने आस्ट्रिया को इसलिए हरा दिया कि वहाँ के सैनिकों ने पाँच मिनट का विलंब कर दिया था, लेकिन वहीं कुछ ही मिनटों में नेपोलियन बंदी बना लिया गया, क्योंकि उसका एक सेनापति कुछ विलंब से आया। वाटरलू के युद्ध में नेपोलियन की पराजय का सबसे बड़ा कारण समय की अवहेलना ही थी। कहते हैं खोई दौलत फिर भी कमाई जा सकती है। भूली विद्या पुनः पाई जा सकती है, किन्तु खोया हुआ समय पुनः वापस नहीं लाया जा सकता, सिर्फ पश्चाताप ही शेष रह जाता है।

2. (अ) 'निवेदन हे उत्कृष्ट भाषिक कौशल्याचा एक भाग समजला जातो' या विधानाची साधार चर्चा करा.

किंवा

जाहीर सत्कार समारंभाच्या कार्यक्रमाची निवेदन संहिता तयार करा.

(ब) प्रभावी निवेदन शैलीच्या गुणविशेषांची चर्चा करा.

किंवा

तुमच्या गांवातील बालदिन सभारंभातील कार्यक्रमाची विशेष माहिती सांगणारे निवेदन दोनशे शब्दांपर्यंत तयार करा.

3. (अ) 'आधुनिक काळातील जनसंपर्क भाषाकौशल्यास अनन्यसाधारण स्थान आहे'—कसे ते लिहा.

किंवा

जनसंपर्क अधिकारी या भूमिकेतून बँकेच्या काही उपक्रमांची चर्चा करा.

(ब) जनसंपर्क विषयक साधनांचा साधार परामर्श घ्या.

किंवा

शिक्षणसंस्थेतील जनसंपर्क अधिकाऱ्याची कार्ये कोणती असतात ते लिहा.

4. (अ) प्रकल्प लेखन म्हणजे काय ते सांगून प्रकल्पलेखनाची पूर्वतयारीचे वर्णन करा.

किंवा

पुणे विद्यापीठातील राष्ट्रीय सेवा योजनेचे मुख्याधिकारी आपल्या महाविद्यालयात शिविर समारोप कार्यक्रमात प्रमुख पाहुणे म्हणून उपस्थित राहणार आहेत, त्या कार्यक्रमाचे निवेदन लिहा.

(ब) भाषांतरांतील अडचणींची साधार चर्चा करा.

किंवा

वृत्तपत्रासाठी अंधश्रद्‌धा निर्मूलन कार्यकर्त्याची मुलाखत घ्या.

5. कोणत्याही **दोहों**वर टीपा लिहा :

(अ) अनुवाद

(ब) मुलाखत व संवाद

(क) आकाशवाणीतील कार्यक्रमाचे निवेदन कौशल्य

(ड) स्मरणिकेचा संपादन विभाग.

Total No. of Questions—**5**] [Total No. of Printed Pages—**2**

Seat No.	

[4702]-202

M.A. (Part I) (Second Semester) EXAMINATION, 2015

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्रमांक 2

अर्वाचीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (1920 ते 1960)

(2008 PATTERN)

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 80**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. 1920 ते 1945 या कालखंडातील स्वातंत्र्यविषयक चळवळीचा मराठी वाङ्मयावर झालेला परिणाम लिहा.

किंवा

म. गांधी, डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर विचारांचा मराठी साहित्यावरील प्रमाणांचा परामर्श घ्या.

2. '1945 ते 1960 या कालखंडात मराठी कथेला आशय व अभिव्यक्ती बाबत नववळण मिळाले.' या विधानाचा परामर्श घ्या.

किंवा

1920 ते 1960 या कालखंडातील मराठी कवितेचा आढावा घ्या.

3. ना. सी. फडके व वि. स. खांडेकर यांच्या कादंबऱ्यांचा परामर्श घ्या.

किंवा

1920 ते 1960 या कालखंडातील नाट्य वाङ्मयाचे विशेष सांगा.

4. 1920 ते 1960 या काळखंडातील लेखिकांच्या वाङ्मयाचा आढावा घ्या.

किंवा

1945 ते 1960 या कालखंडातील विनोदी वाङ्मयाचा परामर्श घ्या.

5. कोणत्याही **दोहों**वर टीपा लिहा :

(*i*) आचार्य अत्र्यांची नाटके

(*ii*) हद्दपार (श्री ना. पेंडसे)

(*iii*) नवकाव्याची वैशिष्ट्ये

(*iv*) शंकर पाटील यांचे कथालेखन.

Total No. of Questions—**5**] [Total No. of Printed Pages—**2**

Seat No.	

[4702]-203

M.A. (Part I) (Second Semester) EXAMINATION, 2015

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्रमांक 3

भाषाविज्ञान : सामाजिक

(2008 PATTERN)

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 80**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. सामाजिक भाषाविज्ञानाचे स्वरूप सांगून, त्याची व्याप्ती सांगा.

किंवा

सामाजिक भाषाविज्ञानाचे महत्व स्पष्ट करा.

2. भाषा आणि आर्थिक वर्ग व्यवस्था यांचा परस्पर संबंध उलगडून दाखवा.

किंवा

'विविध व्यवसायक्षेत्रात भाषेचा अभ्यास महत्वपूर्ण ठरतो.' या विधानाचा परामर्श घ्या.

3. 'लिंगभेदानुसार भाषेत बदल घडत असतो.' या विधानाचे स्पष्टीकरण करा.

किंवा

भाषा आणि सांस्कृतिक व्यवस्था यातील परस्पर संबंध स्पष्ट करा.

4. मराठी भाषेवर परभाषांनी कशा प्रकारे अधिराज्य गाजवले ते सोदाहरण लिहा.

किंवा

समाजांतर्गत भाषिक नवव्यवस्थांचा उदय आणि आविष्कारपद्धती याबाबत माहिती लिहा.

5. कोणत्याही **दोहों**वर टीपा लिहा :

(*i*) बोली भाषा

(*ii*) संगणक क्षेत्रातील भाषाविचार

(*iii*) बाल भाषा

(*iv*) पिजिन आणि क्रिऑल भाषा.

Total No. of Questions—**5+5+5+5+5**] [Total No. of Printed Pages—**8+2**

Seat No.	

[4702]-204

M.A. (Part I) (Second Semester) EXAMINATION, 2015

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्रमांक 4 (ऐच्छिक)

(2008 PATTERN)

विशेष सूचना : — खालील पाच अभ्यासपत्रिकांपैकी कोणतीही एक प्रश्नपत्रिका सोडवावी.

(1) दलित साहित्य

किंवा

(2) मराठी वाङ्मयाची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी (1818 ते 1960)

किंवा

(3) भाषांतरमीमांसा

किंवा

(4) वाङ्मयेतिहास लेखनविधा

किंवा

(5) व्याकरण

(1) दलित साहित्य

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 80**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. दलित साहित्य ही संकल्पना स्पष्ट करून दलित साहित्याच्या प्रेरणा स्पष्ट करा.

किंवा

दलित साहित्याच्या उदयाची कारणे विशद करा.

2. दलित चळवळ आणि दलित साहित्य यांचा अनुबंध स्पष्ट करा.

किंवा

'दलित साहित्य हे निराशावादी नाहीं' या विधानाचा परामर्श घ्या.

3. दलित साहित्यातील विद्रोह, नकार व मानवतावादाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

दलित साहित्याचे वेगळेपण स्पष्ट करा.

4. दलित आत्मकथनांचे वेगळेपण स्पष्ट करा.

किंवा

आंबेडकरी जलशांचे स्वरूप व योगदान स्पष्ट करा.

5. खालीलपैकी कोणत्याही **दोहों**वर टीपा लिहा :

(अ) दलित कवितेतील चिंतन

(ब) कथाकार बाबुराव बागूल

(क) नाटककार प्रेमानंद गज्वी

(ड) दलित कादंबरी

(2) मराठी वाङ्‌मयाची सांस्कृतिक पाश्‍र्वभूमी (1818 ते 1960)

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 80**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्‍न आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्‍नांना समान गुण आहेत.

1. 'वाङ्‌मयाची सांस्कृतिक पाश्‍र्वभूमी' ही संकल्पना स्पष्ट करून सांस्कृतिक पाश्‍र्वभूमीचे घटक स्पष्ट करा.

किंवा

इंग्रजी सत्तेचा व वाङ्‌मयाचा मराठी साहित्यावर झालेल्या परिणाम स्पष्ट करा.

2. महाराष्ट्रातील विविध घडामोडी व समकालीन साहित्य यांचा अनुबंध स्पष्ट करा.

किंवा

महाराष्ट्रातील धर्म व समाजसुधारणाविषयक चळवळी व मराठी साहित्य यांचा परस्पर संबंध स्पष्ट करा.

3. नववाङ्‌मयाच्या उदयाची कारणे स्पष्ट करा.

किंवा

मराठी साहित्य प्रचाराची आधुनिक साधने कोणकोणती आहेत, ते स्पष्ट करा.

4. स्वातंत्र्योत्तर काळातील मराठी नाटकातील बदल अधोरेखित करा.

किंवा

1945 नंतरच्या स्त्री साहित्याचा मागोवा घ्या.

5. खालीलपैकी कोणत्याही **दोहों**वर टीपा लिहा :

(अ) महर्षी विठ्ठल रामजी शिन्दे : कार्य व लेखन

(ब) महात्मा फुले : कार्य व लेखन

(क) मराठी वृत्तपत्रांचे कार्य

(ड) न्या. महादेव गोविंद रानडे यांचे कार्य

(3) भाषांतरमीमांसा

वेळ : तीन तास एकूण गुण : 80

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. 'भाषांतर' या संकल्पनेचा विकास विविध कालखंडात कसकसा होत गेला ते लिहा.

किंवा

भाषांतर व रूपांतर या संकल्पना स्पष्ट करून त्यांच्यातील साम्यभेदांची चर्चा करा.

2. ललित वाङ्मयाच्या भाषांतरातील अडचणी सांगा.

किंवा

अभिजात साहित्याचे भाषांतर करताना कोणकोणत्या समस्या उद्‌भवतात ते सांगा.

3. 'हवेली वेव्हरलेची' या कादंबरीतील प्रमुख व्यक्तिरेखांचा परिचय करून द्या.

किंवा

' 'हवेली वेव्हरले ची' ही एक सूडकथा आहे.' चर्चा करा.

4. 'तुंबाडचे खोत' या कादंबरीतील पात्रांचा परिचय करून द्या.

किंवा

'तुंबाडचे खोत' कादंबरीचा आशय व विषय सांगा.

5. खालीलपैकी कोणत्याही **दोहों**वर टीपा लिहा :

(अ) मराठीतील भाषांतरविषयक विचार

(ब) 'हवेली वेव्हरलेची' या कादंबरीची भाषा

(क) भाषांतरकाराची भूमिका

(ड) तुंबाडचे खोत मधून प्रगट होणारी प्रादेशिकता.

(4) वाङ्‌मयेतिहास लेखनविधा

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 80**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. मराठी वाङ्‌मयाचा भारतक्षेत्रीय अभ्यास कसा करता येईल ते लिहा.

किंवा

आधुनिक मराठी वाङ्‌मयेतिहास लेखनातील समस्यांचा परामर्श घ्या.

2. मराठी वाङ्‌मयेतिहास लेखनातील हिंदी भाषेतील लेखन प्रयत्नांचे स्वरूप विशद करा.

किंवा

महाराष्ट्र साहित्य परिषदेच्या (पुणे) वाङ्‌मयेतिहास लेखन कार्याची माहिती द्या.

3. वाङ्‌मयेतिहास लेखनातील ल. रा. पांगारकर व कुसुमावती देशपांडे यांच्या लेखन कार्याचा परामर्श घ्या.

किंवा

डॉ. ल. रा. नासिराबादकर व डॉ. गो. म. कुलकर्णी यांचे वाङ्‌मयेतिहास लेखन कार्य लिहा.

4. मध्ययुगीन मराठी वाङ्‌मयेतिहास लेखनाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

1947–1954 च्या दरम्यान निर्माण झालेल्या वाङ्‌मयेतिहास संदर्भातील माटे–बेडेकर वादाचा परामर्श घ्या.

5. खालीलपैकी कोणत्याही **दोहों**वर टीपा लिहा :

(अ) भारतीय वाङ्मयेतिहास लेखन दृष्टिकोन

(ब) इंग्रजीतील वाङ्मयेतिहास लेखन

(क) 1947 नंतरचे वाङ्मयेतिहास लेखन

(ड) व. दि. कुलकर्णी—वाङ्मयेतिहासकार.

[4702]-204

(5) व्याकरण

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 80**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. तुम्हांस माहित असलेल्या व्याकरण मीमांसकांच्या व्याख्या लिहून त्याचे स्पष्टीकरण करा.

किंवा

व्याकरण म्हणजे काय ? ते सांगून व्याकरण व भाषा यांचा परस्पर अनुबंध स्पष्ट करा.

2. व्याकरणाचे भाषेतील उपयोगाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

मराठी व्याकरणातील क्रियापदांचे व्यक्त होणारे स्वरूप कसे असते, ते लिहा.

3. वर्णनात्मक व्याकरण प्रकारांची साधार चर्चा करा.

किंवा

मराठीतील आख्यात व्यवस्थेचा थोडक्यात परिचय करून द्या.

4. मराठीतील वाक्य प्रकारांची चर्चा करा.

किंवा

रा. भि. गुंजीकर यांचे मराठी व्याकरणविषयक कार्य स्पष्ट करा.

5. खालीलपैकी कोणत्याही **दोहों**वर टीपा लिहा :

(अ) मराठी व्याकरणाच्या समस्या

(ब) ऐतिहासिक व्याकरण प्रकार

(क) भावे प्रयोग

(ड) कृ. श्री. अर्जुनवाडकर यांचा व्याकरणविचार.

Total No. of Questions—**5**] [Total No. of Printed Pages—**2**

Seat No.	

[4702]-301

M.A. (Part II) (Third Semester) EXAMINATION, 2015

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्र. 5

(प्रसारमाध्यमे आणि साहित्यव्यवहार)

(2008 PATTERN)

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 80**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. मुद्रित माध्यमातील भाषेचे स्वरूप सोदाहरण लिहा.

किंवा

वृत्तसंस्कृतीचे स्वरूप व घटक यांची साधार चर्चा करा.

2. 'विविध कलांचे परस्पर-संबंध' सोदाहरण विशद करा.

किंवा

तुम्हास आवडलेल्या मराठी चित्रपटाची समीक्षा दैनिकासाठी लिहा.

3. पुस्तक परीक्षणासाठी आवश्यक कौशल्ये सोदाहरण विशद करा.

किंवा

'पुरोगामी विचारवंतांच्या हत्या' या संदर्भात जाणिव-जागृती करणाऱ्या लेखाचे लेखन करा.

4. दृक्-श्राव्य माध्यमांसाठी लेखनाची वैशिष्ट्ये साधार विशद करा.

किंवा

ग्रंथ प्रदर्शनाचे वृत्त दूरदर्शनसाठी लिहा.

5. कोणत्याही **दोन**वर टिपा लिहा :

(अ) जाहिरातीची भाषा

(ब) वृत्तपत्रसंपादनाचे कौशल्य

(क) विकासपत्रकारिता

(ड) लोकसंगीत समीक्षा.

Total No. of Questions—**5**] [Total No. of Printed Pages—**2**

Seat No.	

[4702]-302

M.A. (Part II) (Third Semester) EXAMINATION, 2015

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्र. 6

(साहित्य समीक्षा आणि संशोधन)

(2008 PATTERN)

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 80**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. समीक्षा म्हणजे काय ? समीक्षेतील साहित्याच्या आस्वादाचे स्थान साधार विशद करा.

किंवा

समीक्षेची उद्दिष्ट्ये स्पष्ट करा.

2. समीक्षकाने करावयाची भाषिक तयारी सोदाहरण विशद करा.

किंवा

'समीक्षकाने वाङ्मयीन मूल्ये आणि जीवनमूल्ये यांचा करावयाचा विवेक.' याची साधार चर्चा करा.

3. साहित्याच्या समाजशास्त्रीय समीक्षेचे महत्व विशद करा.

किंवा

चरित्रात्मक समीक्षापद्धतीचे स्वरूप स्पष्ट करा.

4. 'इ.स. 1920 पर्यंतच्या समीक्षेने मराठी समीक्षेचा पाया रचला आहे.' स्पष्ट करा.

किंवा

1921 ते 1945 या कालखंडातील समीक्षकांचे कार्य स्पष्ट करा.

5. कोणत्याही **दोन**वर टीपा लिहा :

(अ) आदिबंधात्मक समीक्षा

(ब) श.शं. वाळिंबे

(क) समीक्षेतील निकषांचे तारतम्य

(ड) समीक्षकाची तुलनाक्षमता.

Total No. of Questions—**5+5**] [Total No. of Printed Pages—**4**

Seat No.	

[4702]-303

M.A. (Part II) (Third Semester) EXAMINATION, 2015

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्र. 7

(विशेष लेखकाचा अभ्यास) (प्राचीन/अर्वाचीन)

(प्रचीन—संत तुकाराम)

(2008 PATTERN)

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 80**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण.

1. एक संत म्हणून संत तुकारामांची झालेली घडण त्यांच्या अभंगांच्या आधारे लिहा.

किंवा

'आत्मनिवेदनपर' अभंगातून संत तुकारामांची साधक अवस्था कशी व्यक्त होते ते लिहा.

2. संत तुकारामांच्या अभंग निर्मितीच्या प्रेरणा कोणत्या ते लिहा.

किंवा

''संत तुकारामांची साधक अवस्था म्हणजे त्यांचा उत्कट भक्तीचा कालखंड होय.'' या विधानाची साधार चर्चा करा.

P.T.O.

3. संत तुकारामांच्या अभंगातील जीवनविषयक तत्वचिंतन सोदाहरण विशद करा.

किंवा

संत तुकारामांच्या समाजसुधारणाविषयक अभंगांचा वेगळेपणा सांगा.

4. संत तुकारामांच्या अभंगांचे विशेष सोदाहरण स्पष्ट करा.

किंवा

'वृक्षवल्ली आम्हा सोयरे वनचरे' या अभंगाचे विचारसौंदर्य उलगडून दाखवा.

5. टीपा लिहा (फक्त **दोन**) :

(1) 'तुका झालासे कळस' या अभंगाचे मर्म सांगा

(2) संत तुकारामांच्या अभंगातील चिरंतनत्व

(3) संत तुकारामांचा प्रापंचिकास उपदेश

(4) संत तुकारामांच्या अभंगातील विठ्ठल.

(अर्वाचीन—द.ता. भोसले)

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 80**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. लेखकाचे 'ग्रामीणत्व' हे कशाकशामुळे ठरत असते ? साधार लिहा.

किंवा

एक प्रसिद्ध ग्रामीण लेखक म्हणून द.ता. भोसले यांचा वाङ्मयीन परिचय करून द्या.

2. द.ता. भोसले यांच्या 'पाऊस' आणि 'पाळत' या कथासंग्रहातून व्यक्त होणाऱ्या ग्राम-वास्तवाचे स्वरूप विशद करा.

किंवा

कथनपर साहित्यातील द.ता. भोसले यांचे कार्यकर्वृत्व कोणते ? ते लिहा.

3. द.ता. भोसले यांच्या कादंबरी वाङ्मयाची वैशिष्ट्ये साधार लिहा.

किंवा

'इथे फुलांना मरण जन्मता' या कादंबरीतील प्रमुख व्यक्तीरेखांचा परामर्श घ्या.

4. 'बाळमुठीतील दिवस' या ललित गद्य लेखनाचे स्वरूप आणि वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

किंवा

द.ता. भोसले यांनी 'आठवणीतला दिवस' यातून रेखाटलेल्या प्रमुख व्यक्तिरेखा त्यांच्या वैशिष्ट्यांसह लिहा.

5. कोणत्याही **दोहोंवर** टीपा लिहा :

(1) 'मनस्विनी' या कथासंग्रहातील वैविध्य

(2) 'मी आणि माझा बाप' चे परीक्षण करा

(3) 'पार आणि शिवार' ची ललित शैली

(4) 'परिघावरची माणसं' मधील वातावरणनिर्मिती.

Total No. of Questions—**5+5+5+5+5**] [Total No. of Printed Pages—**8+2**

Seat No.	

[4702]-304

M.A. (Part II) (Third Semester EXAMINATION, 2015

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्र.-8 (ऐच्छिक)

(1) लोकसाहित्याची मुलतत्वे आणि मराठी लोक साहित्य

किंवा

(2) सौंदर्यशास्त्र

किंवा

(3) लेखनविधा व निबंध लेखन

किंवा

(4) मराठीतील वैचारिक साहित्य आणि साहित्याचा सामाजिक दृष्टीने अभ्यास

किंवा

(5) साहित्य : सर्जन व उपयोजन

(2008 PATTERN)

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 80**

(1) लोकसाहित्याची मुलतत्वे आणि मराठी लोक साहित्य

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. लोकसाहित्याची संकल्पना स्पष्ट करून लोकसाहित्याच्या अभ्यासकांनी सांगितलेल्या विविध व्याख्यांचा परामर्श घ्या.

किंवा

लोकजीवन प्रवाह आणि लोक साहित्य यांचा अनुबंध स्पष्ट करा.

2. लोकसाहित्याच्या विविध संप्रदायांचा परिचय करून द्या.

किंवा

मानसशास्त्र व धर्मशास्त्र या शास्त्रांशी असलेले लोकसाहित्याचे अनुबंध उलगडून दाखवा.

3. लोकसाहित्याच्या अभ्यासातील अडचणी सांगून त्याच्या अभ्यासकाने पाळावयाची पथ्ये सांगा.

किंवा

लोक साहित्य आणि अर्वाचीन साहित्य यांच्यातील संबंधाचे विश्लेषण करा.

4. लोकसाहित्यातून लोकसमजुती, रूढी-परंपरा, विधी-विधाने, मंत्र-तंत्र यांचे दर्शन कसे होते ते सांगा.

किंवा

लोक साहित्य आणि महाकाव्य यांचा अनुबंध स्पष्ट करा.

5. टीपा लिहा (फक्त **दोन**) :

(अ) दैवतकथा

(ब) लोकसाहित्य आणि भाषिक संकेत

(क) लोकसाहित्याची आस्वादकता

(ड) आवर्तक कल्पनाबंध.

[4702]-304

(2) सौंदर्यशास्त्र

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 80**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. 'सौंदर्यशास्त्र हे स्वतंत्र विज्ञानही नव्हे किंवा मनोविज्ञानाचे आंगही नव्हे.' या विधानाची चर्चा करा.

किंवा

सौंदर्यशास्त्र आणि समीक्षा यांच्यातील सहसंबंध स्पष्ट करा.

2. सौंदर्यविधान हे मूल्यविधान असते काय ? चर्चा करा.

किंवा

सौंदर्यशास्त्रातील द्विध्रुवात्मकता साधार स्पष्ट करा.

3. क्रोचेच्या आविष्कारवादी सिद्धान्ताचे स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

सौंदर्यसिद्धान्ताचे स्वरूप स्पष्ट करून सह-अनुभूतीचा सिद्धान्त स्पष्ट करा.

4. सौंदर्यानुभवातील तटस्थतेचे स्थान स्पष्ट करा.

किंवा

सौंदर्यानुभवातील विविधता आणि स्वायत्तता स्पष्ट करा.

5. कोणत्याही **दोहों**वर टीपा लिहा :

(अ) कांटची अनन्यसाधारणत्वाची संकल्पना

(ब) सौंदर्यानुभव आणि व्यावहारिक अनुभव

(क) सुखवादाचा सिद्धान्त

(ड) सौंदर्यानुभवाची भावना.

[4702]-304

(3) लेखनविधा व निबंध लेखन

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 80**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. 'संवाद' ही संकल्पना, स्वरूप, प्रकार व प्रक्रिया यासह विशद करा.

किंवा

सामाजिक व्यवहारातल्या संवादाचे कार्य उदाहरणे देऊन स्पष्ट करा.

2. " 'संवाद' प्रक्रिया विविध माध्यमानुसार बदलते." कशी ते लिहा.

किंवा

संवादविषयक सिद्धांताचा परिचय करून द्या.

3. अर्थ म्हणजे काय ते सांगून अर्थनिर्मिती प्रक्रिया सोदाहरण स्पष्ट करा.

किंवा

अर्थाच्या प्रकारांची सोदाहरण चर्चा करा.

4. संवाद प्रक्रियेतील भाषिक व अभाषिक घटकांचा परिचय करून द्या.

किंवा

संवादासाठी कोणकोणती कौशल्ये आत्मसात करावी लागतात ? ते सविस्तर लिहा.

5. कोणत्याही **दोहों**वर टीपा लिहा :

(अ) संवाद आणि आधुनिक प्रसारमाध्यमे

(ब) मराठीची संवाद क्षमता

(क) संवाद प्रक्रियेची काही गृहितके

(ड) नाटकातील संवादाचे स्वरूप.

[4702]-304

(4) मराठीतील वैचारिक साहित्य आणि साहित्याचा सामाजिक दृष्टीने अभ्यास

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 80**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. वैचारिक साहित्याची ललित साहित्याशी तुलना करून 'वैचारिक साहित्या'ची संकल्पना स्पष्ट करा.

किंवा

'निबंध' या वाङ्मयाने मराठी भाषेच्या समृद्धीत भर पडली.' चर्चा करा.

2. महात्मा फुले यांच्या समाजप्रबोधनपर विचारांचा परामर्श घ्या.

किंवा

न्या. रानडे, गो. ग. आगरकर, वि. रा. शिंदे यांच्या वैचारिक साहित्याची वैशिष्ट्ये लिहा.

3. लोकहितवादी यांच्या सामाजिक विचारांची चर्चा त्यांच्या शतपत्रा'च्या आधारे करा.

किंवा

वि.का. राजवाडे यांच्या वाङ्मय व इतिहासविषयक विचारांचा परामर्श घ्या.

4. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर, दि.के. बेडेकर यांचे धर्मसुधारणाविषयक विचार स्पष्ट करा.

किंवा

स्वातंत्र्यपूर्व काळातील वैचारिक साहित्य व स्वातंत्र्योत्तर काळातील वैचारिक साहित्य यांच्यातील अनुबंध स्पष्ट करा.

5. कोणत्याही **दोहों**वर टीपा लिहा :

(अ) पु.ग. सहस्त्रबुद्धे यांच्या लेखनातील सामाजिकता

(ब) स्वा. सावरकरांचे वैचारिक ग्रंथलेखन

(क) स्त्री-पुरुष तुलना

(ड) निबंधमाला.

[4702]-304

(5) साहित्य : सर्जन व उपयोजन

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 80**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. भारताचे नाट्यनिर्मितीचे विवेचन सर्व साहित्यप्रकाराच्या निर्मितीस लागू पडते काय ? सविस्तर स्पष्ट करा.

किंवा

साहित्याच्या निर्मिती प्रक्रियेसंबंधी पाश्चात्य मीमांसकांची मते विशद करा.

2. 'कादंबरी' या साहित्यप्रकाराची जीवन-समांतरता विशद करा.

किंवा

दृश्यात्मकता, नाट्य, संवादात्मकता या संदर्भात 'नाटक' या साहित्यप्रकाराची चिकित्सा करा.

3. विशिष्ट साहित्याची निर्मिती करताना समकालीन कोणती परिस्थिती लक्षात घेतली पाहिजे ? सोदाहरण लिहा.

किंवा

आत्मचरित्रात सर्जनशीलतेला कितपत वाव असतो ? उदाहरणासहित स्पष्ट करा.

4. कथा आणि कविता या दोन साहित्यप्रकारांची तुलना करा.

किंवा

''सौंदर्य, आनंद आणि नवनिर्मिती ही साहित्य सर्जनाची ओळख असते.'' हे विधान स्पष्ट करा.

5. कोणत्याही **दोहों**वर टीपा लिहा :

(अ) व्हॅलेसचा साहित्य सिद्धान्त

(ब) रीतीचे महत्व

(क) वैचारिक निबंधाची सर्जनशीलता

(ड) ललित साहित्याची भाषा.

Total No. of Questions—**5**] [Total No. of Printed Pages—**2**

Seat No.	

[4702]-401

M.A. (Part II) (Fourth Semester) EXAMINATION, 2015

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका 5

प्रसारमाध्यमे आणि साहित्य व्यवहार

(2008 PATTERN)

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 80**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. वृत्तसंकलन संकल्पना आणि स्वरूप यांची साधार चर्चा करा.

किंवा

दूरदर्शनसाठी 'नाट्य स्पर्धा' कार्यक्रमाचा वृत्तलेख तयार करा.

2. जाहिरात लेखनाची संकल्पना आणि स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

वृत्तपत्रासाठी ग्रंथ प्रदर्शनाचे जाहिरात लेखन करा.

3. पटकथा लेखनाचे स्वरूप साधार विशद करा.

किंवा

श्राव्य माध्यमासाठी रूपांतर करण्यासाठी विचारात घ्यावयाच्या बाबींची साधार चर्चा करा.

P.T.O.

4. 'भाषांतर' ही संकल्पना साधार विशद करा.

किंवा

मराठीतील कोणत्याही **एका** कथेचे दूरदर्शनासाठी पटकथा लेखन करा.

5. टीपा लिहा (फक्त **दोन**) :

(*i*) लोकवाङ्मयाचे वृत्तसंकलन

(*ii*) नाटकांचे वृत्तसंकलन

(*iii*) पर्यावरण संबंधी वृत्तसंकेत

(*iv*) कथेचे श्राव्य माध्यमासाठी रूपांतर.

Total No. of Questions—**5**] [Total No. of Printed Pages—**2**

Seat No.	

[4702]-402

M.A. (Part II) (Fourth Semester) EXAMINATION, 2015

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका 6

साहित्य : समीक्षा व संशोधन

(2008 PATTERN)

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 80**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. साहित्य संशोधनाची संकल्पना व स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

संशोधकाच्या अंगी कोणते गुणविशेष असावेत ? साधार सांगा.

2. वाङ्मय प्रकारनिष्ठ संशोधनाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

लेखकनिष्ठ अभ्यासात कोणकोणते घटक विचारात घ्यावे लागतात, ते सोदाहरण विशद करा.

3. साहित्य आणि समाज यांच्या परस्पर अनुबंधाचे संशोधनातील स्थान साधार स्पष्ट करा.

किंवा

साहित्य आणि संस्कृती यांच्या परस्पर संबंधाचे महत्व विशद करा.

P.T.O.

4. मराठीतील संत वाङ्मयाच्या संशोधनाचा आढावा घ्या.

किंवा

मराठीतील लोकसाहित्यविषयक संशोधनाचे स्वरूप व परंपरा विशद करा.

5. टीपा लिहा (फक्त **दोन**) :

(*i*) संशोधनाची साधने

(*ii*) साहित्य आणि मानसशास्त्र

(*iii*) तौलनिक साहित्याभ्यास

(*iv*) संशोधनाचे साधन—कोशवाङ्मय.

Total No. of Questions—**5+5**] [Total No. of Printed Pages—**4**

Seat No.	

[4702]-403

M.A. (Part II) (Fourth Semester) EXAMINATION, 2015

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्रमांक-7

(विशेष लेखकाचा अभ्यास (प्राचीन/अर्वाचीन)

प्राचीन—संत तुकाराम

(2008 PATTERN)

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 80**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. संत तुकारामांच्या अभंगातील छंदरचनेची वैशिष्ट्ये सांगा.

किंवा

संत तुकारामांच्या अभंगवाणीच्या लेखन-शैलीची वैशिष्ट्ये साधार लिहा.

2. संत तुकारामांची काव्यदृष्टी त्यांच्या अभंगांच्या आधारे स्पष्ट करा.

किंवा

'संत तुकारामांच्या अभंगातील भाषा एकदम हृदयाला भिडणारी आहे.' हे विधान सोदाहरण विशद करा.

3. संत तुकारामांच्या अभंगातून प्रकट होणारी पुरोगामी दृष्टी सोदाहरण विशद करा.

किंवा

संत तुकारामांच्या अभंगातून प्रकट झालेल्या लोकस्थितीचे स्वरूप विशद करा.

4. 'वेदांचा तो अर्थ आम्हासीच ठावा।' या उक्ती मागील तुकारामांच्या बंडखोरीचे मर्म उकलून दाखवा.

किंवा

संत तुकारामांच्या कवितेतील भावसौंदर्य स्पष्ट करा.

5. कोणत्याही **दोन**वर टीपा लिहा :

(अ) संत तुकारामांच्या अभंगातील व्यक्तिचित्रे

(ब) 'आनंदाचे कोही आनंद तरंग।' अभंगाचे भावसौंदर्य

(क) संत तुकारामांच्या अभंगातील 'विराण्या'

(ड) संत तुकारामांच्या अभंगातील पर्यावरण जाणीव.

[4702]-403

(अर्वाचीन — डॉ. द. ता. भोसले)

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 80**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. डॉ. द. ता. भोसले यांच्या ग्रामीण बोलीच्या शब्दकोशाचे योगदान विशद करा.

किंवा

डॉ. द. ता. भोसले यांच्या साहित्यातील ग्रामीण बोलीचे स्थान साधार लिहा.

2. डॉ. द. ता. भोसले यांच्या 'लोकोत्तर गाडगेबाबा : जीवन आणि कार्य' या चरित्रग्रंथाचे स्वरूप व विशेष विशद करा.

किंवा

'कुमारांचे कर्मवीर' या पुस्तकातून चरित्र नायकाच्या कर्तृत्वाचा मांडलेला आलेख स्पष्ट करा.

3. 'लोकसंस्कृती : स्वरूप व विशेष' या ग्रंथाचे मूल्यमापन करा.

किंवा

'चावडीवरचा दिवा' या ललित लेखनाचे अंतरंग उलगडून दाखवा.

4. 'ग्रामीण साहित्य : एक चिंतन' मधून व्यक्त झालेले साहित्यविचार स्पष्ट करा.

किंवा

डॉ. द. ता. भोसले यांच्या समीक्षा लेखनाचे वेगळेपण साधार स्पष्ट करा.

5. कोणत्याही **दोन**वर टीपा लिहा :

(अ) लोकसंस्कृतीतील 'भारूड'

(ब) ग्रामसंस्कृतीतील 'वीरगल'

(क) संत गाडगेबाबांचे समाजकीर्तन

(ड) 'कुमारांचे कर्मवीर' मधील चरित्रनायकाचे व्यक्तिमत्त्व.

Total No. of Questions—**5+5+5+5+5**] [Total No. of Printed Pages—**8+2**

Seat No.	

[4702]-404

M.A. (Part II) (Fourth Semester) EXAMINATION, 2015

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्रमांक-8 (ऐच्छिक)

(2008 PATTERN)

खालील पाच अभ्यास पत्रिकांपैकी कोणतीही एक अभ्यासपत्रिका सोडवावी.

(1) लोकसाहित्याची मूलतत्वे आणि मराठी लोकसाहित्य

किंवा

(2) सौंदर्यशास्त्र

किंवा

(3) लेखनविधा व निबंध लेखन

किंवा

(4) मराठीतील वैचारिक साहित्य आणि साहित्याचा सामाजिक दृष्टीने अभ्यास

किंवा

(5) साहित्य : सर्जन व उपयोजन

(1) लोकसाहित्याची मूलतत्वे आणि मराठी लोकसाहित्य

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 80**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. मराठी लोकगीतांमधील परंपरा आणि स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

मराठी लोकगीतांचे विशेष सोदाहरण सांगा.

P.T.O.

2. लोककथांच्या निर्मिती मागील प्रेरणा सांगून दैवतकथा व दंतकथा यांचा साधार परामर्श घ्या.

किंवा

गोंधळ, भारूड आणि गौळण/गवळण या लोकसाहित्याच्या कलाविष्कारांचे विशेष स्पष्ट करा.

3. महाराष्ट्र लोकसंस्कृतीचे उपासक वासुदेव, वाध्या-मुरळी, पोतराज, डहाक यांचा परिचय करून द्या.

किंवा

लोकनाट्याची परंपरा सांगून लोकनाट्याचे विशेष सांगा.

4. लोकसाहित्याच्या अभ्यासात 'महाराष्ट्र राज्य लोकसाहित्य समिती' आणि 'लोकसाहित्य मंडळ' यांचे योगदान स्पष्ट करा.

किंवा

डॉ. प्रभाकर मांडे, दुर्गा भागवत, डॉ. रा.वि.चि. दरे यांच्या लोकसाहित्यविषयक कार्याचा परिचय करून द्या.

5. टीपा लिहा (फक्त दोन) :

(अ) बहुरूपी

(ब) कीर्तन

(क) बोधकथा

(ड) ललित.

[4702]-404

(2) सौंदर्यशास्त्र

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 80**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. सौंदर्यभावनेचे कार्य सविस्तर विशद करा.

किंवा

इतर भावनांहून सौंदर्यभावना कोणत्या बाबतीत भिन्न असते ते सविस्तर लिहा.

2. ॲरिस्टॉटलच्या 'रूप'विषयक विचारांचा परिचय करून द्या.

किंवा

सेंद्रिय एकात्मतेच्या सिद्धांताचे स्वरूप स्पष्ट करा.

3. कलेचे परिणामकारक संदेशन केव्हा होते ? सविस्तर स्पष्ट करा.

किंवा

कलेच्या परिणामाच्या संदर्भातील भावनात्मक समाधानतेच्या सिद्धांताचे स्पष्टीकरण द्या.

4. सौंदर्यशास्त्राच्या अभ्यासाने समीक्षाक्षमता कशी विकसित होते ते साधार लिहा.

किंवा

सौंदर्यशास्त्र व साहित्यविचार यांच्यातील संबंध स्पष्ट करा.

5. कोणत्याही **दोहों**वर टीपा लिहा :

(अ) सौंदर्यभावनेचे स्वरूप

(ब) कलाकृतीचे अर्थपूर्ण रूप

(क) कांटची सौंदर्यमीमांसा

(ड) भारतीय रूपविचार.

(3) लेखनविधा व निबंध लेखन

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 80**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. जीवन व्यवहारातील भाषा आणि भाषा व्यवहाराचे स्वरूप व आवश्यकता स्पष्ट करा.

किंवा

भाषा आणि जीवन यातील परस्परसंबंध स्पष्ट करा.

2. जागतिकीकरणाच्या प्रक्रियेमुळे मराठी भाषेपुढे कोणती आव्हाने निर्माण झालेली आहेत. याची चिकित्सा करा.

किंवा

साहित्याच्या भाषेचे वेगळेपण स्पष्ट करा.

3. जाहिरात माध्यमातील मराठी भाषेचे स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

'वृत्तपत्र' या माध्यमातील लेखनाचे स्वरूप व वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

4. एक स्वतंत्र वाङ्मयप्रकार म्हणून निबंधाची वैशिष्ट्ये सोदाहरण स्पष्ट करा.

किंवा

संपादनासाठी आवश्यक असलेल्या विविध कौशल्यांचा परिचय करून द्या.

5. कोणत्याही **दोहों**वर टीपा लिहा :

(अ) जनसंपर्कासाठी भाषिक कौशल्ये

(ब) दूरदर्शन माध्यमातील मराठीचे स्वरूप

(क) मराठी : अभिजात भाषा

(ड) कार्यालयीन मराठी.

[4702]-404

(4) मराठीतील वैचारिक साहित्य आणि साहित्याचा सामाजिक दृष्टीने अभ्यास

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 80**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. साहित्याच्या सामाजिक अभ्यासाची आवश्यकता व महत्त्व स्पष्ट करा.

किंवा

समाजाची संस्कृती आणि साहित्य यांच्यातील अनुबंध स्पष्ट करा.

2. सामाजिक आणि आर्थिक घटकांचा लेखकावर पडणारा प्रभाव, चर्चा करा.

किंवा

विविध साहित्यप्रकारांच्या निर्मितीमागील सामाजिकता स्पष्ट करा.

3. राजकीय परिस्थिती आणि वाङ्मयीन अभिरुची यांचा परस्परसंबंध स्पष्ट करा.

किंवा

विविध साहित्यप्रकारांच्या निर्मितीमागील सामाजिकता स्पष्ट करा.

4. वाङ्मयीन शैली आणि तंत्रविचाराचा समाजाशी असलेला संबंध स्पष्ट करा.

किंवा

वाचक आणि साहित्य यांचा परस्परसंबंध सोदाहरण स्पष्ट करा.

5. कोणत्याही **दोहोंवर** टीपा लिहा :

(अ) नव्या वाङ्मयप्रकारांच्या निर्मितीची कारणे

(ब) सामाजिक परिस्थिती आणि कलारूपे यांचा परस्परसंबंध

(क) आंबेडकरी साहित्य चळवळ

(ड) अभिरुचिविषयी प्रश्न.

[4702]-404

(5) साहित्य : सर्जन व उपयोजन

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 80**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. साहित्य निर्मिती प्रक्रियेच्या संदर्भात पाश्चात्य अभ्यासकांच्या विचारांचा परिचय करून द्या.

किंवा

साहित्यनिर्मितीचे स्वरूप सविस्तर स्पष्ट करा.

2. साहित्याच्या सामाजिक अभ्यासातील लेखकनिष्ठ दृष्टिकोनाचे स्वरूप विशद करा.

किंवा

साहित्यनिर्मितीच्या प्रक्रियेमध्ये 'समाज' या घटकाचे स्थान काय असते ? स्पष्ट करा.

3. सामाजिक परिस्थिती आणि प्रयोगशीलता यातील संबंध स्पष्ट करा.

किंवा

'प्रादेशिक' हा घटक साहित्यनिर्मितीला नवे रूप देतो.' सोदाहरण स्पष्ट करा.

4. साहित्यनिर्मिती संबंधीचे प्लेटो व ॲरिस्टॉटल यांचे विचार स्पष्ट करा.

किंवा

साहित्यनिर्मितीत स्फूर्ती व अभ्यासाचे महत्त्व विशद करा.

5. कोणत्याही **दोहों**वर टीपा लिहा :

(अ) साहित्यनिर्मिती आणि भाषा

(ब) साहित्यनिर्मिती आणि प्रसारमाध्यमे

(क) तुम्ही केलेल्या प्रकल्पाचा अहवाल

(ड) साहित्यनिर्मितीच्या संदर्भातील लेखकनिष्ठ प्रयोजन.